

DIPLOMAȚIA PARLAMENTARĂ - FACTOR IMPORTANT ÎN COOPERAREA INTERNAȚIONALĂ

Silvia DULSCHI,
doctor în istorie, lector universitar superior,
Academia de Administrare Publică,
de pe lângă Președintele Republicii Moldova

SUMMARY

Strengthening parliamentary diplomacy and the importance of national parliaments and European assemblies is a gift of the globalization era. Parliamentary diplomacy has become an important tool in this phenomenon, which has enabled communication global common values: democracy, human rights and the rule of law, respect for minority rights and cultural diversity, which are solid foundations of contemporary society

Sistemul relațiilor internaționale atestă în ultimele decenii transformări structurale profunde axate pe priorități, dar și pe cadrul instituțional. Cooperarea multilaterală a venit cu actori noi în scena politică internațională, solicitând și noi metode de lucru. În mecanismul de materializare a acordurilor internaționale și regionale, un rol deosebit le revine legistivelor, abilitate cu ratificarea acestora. Astfel, exercitarea de către parlamente a funcției de elaborare și aprobare a direcțiilor de politici internaționale și de punere în acțiune a acordurilor internaționale, consacră legistivelor valoare politică de dimensiuni internaționale.

În statele democratice, funcția de bază a parlamentelor este de a exprima interesele cetățenilor pe care îi reprezintă, de a propune soluții legislative, ghidînd activitatea guvernului. Evoluțiile din ultimele decenii, în cadrul comunității internaționale, au condus la ștergerea treptată a hotarului spațiului intern de cel extern, generînd în același timp, și modificarea rolului parlamentarilor în

acest proces. Esența acestui fenomen derivă din statutul parlamentului, ca o sinteză a tuturor forțelor politice, cărora electoratul le-a acordat încredere, prin urmare, legitimitate. Diversitatea formațiunilor politice, care reprezintă parlamentele, duce la creșterea gradului de eficiență a legistivelor, care pot depăși uneori limitele diplomației tradiționale.

În ultimii ani, în contextul proceselor sociale determinate de globalizare și consecințele acestora, asistăm la afirmarea, alături de diplomația tradițională, a diplomației parlamentare. Conceptul de diplomație parlamentară definește cadrul politic care oferă parlamentarilor posibilitatea de a se prezenta în rol de diplomat și facilitează intervenția forurilor legislative în formularea politicii externe și controlul ei. Neîfiind o extensie a diplomației clasice, diplomația parlamentară se deosebește de aceasta, și nedorind a o înlocui, reprezintă un domeniu distinct, cu caracteristici și scopuri proprii bine definite. Totodată, diplomația parlamentară coexistă cu

diplomația tradițională, aceste două forme de diplomații nu trebuie să se suprapună, ci să se completeze reciproc.

O trăsătură esențială a diplomației parlamentare constă în capacitatea acesteia de a imprima elemente democratice procesului diplomatic, dobîndind un loc aparte în cadrul eforturilor de soluționare a unor diferende, care se dovedesc refractare la soluțiile diplomației tradiționale. Aceste trăsături au determinat o utilizare remarcabilă a mijloacelor diplomației parlamentare în ultima perioadă. Parlamentul Republicii Moldova este instituția care trebuie să contribuie eficient la asigurarea unei mai bune înțelegeri a diferendului transnistrean și altor probleme politice, economice, sociale sau de imagine cu care se confruntă statul nostru prin informarea corectă a opiniei publice internaționale, întrucît organul legislativ reflectă cel mai fidel și legitim viziunea populației Republicii Moldova. Deși diplomația parlamentară ca concept se află în starea sa embrionară, totuși, ca forme de activitate și cooperare, ea se dezvoltă deja de mai bine de un secol, de la prima conferință interparlamentară din 1989 din Paris, și ținînd cont de faptul că nimic nu este statornic, ea urmează permanent să se reînnoiască și să evolueze.

Diplomația parlamentară a crescut treptat, prin diverse misiuni parlamentare și rețelele de asociații, din care parlamentele naționale fac parte, manifestarea parlamentarului realizîndu-se la nivelul grupului parlamentar din care face parte, al comisiei parlamentare, la diverse întâlniri cu reprezentanți ai altor parlamente. Conform Constituției Republicii Moldova, aprobarea principalelor direcții ale politicii externe a țării este una dintre prerogativele de bază

ale Parlamentului. Este cert, că pentru un stat care are necesitatea și-și dorește o accentuare a prezenței sale pe arena internațională, activitățile externe ale Parlamentului pot facilita intensificarea suportului din partea organizațiilor internaționale, din partea altor state și a potențialilor donatori. Suportul funcțional și tehnic pentru activitățile parlamentare externe vine din partea Direcției relații parlamentare externe.

Nu doar tensiunile fac obiectul diplomației parlamentare, ci și consolidarea economiei de piață în țară. Datorită rolului jucat de parlament în promovarea cadrului legislativ al reformelor în diverse domenii, dimensiunea relațiilor parlamentare ale Republicii Moldova a sporit considerabil. Pentru orice țară, dar în special în cazul statelor mici, lipsite de resurse economice și militare deosebite, care le-ar permite să promoveze interesele lor pe plan extern și prin alte mijloace decît cele diplomatice, diplomația parlamentară, prestația și profesionalismul parlamentarilor au o însemnătate sporită.

Analiza realistă a conjuncturii internaționale, înțelegerea riscurilor și oportunităților pe care aceasta o prezintă pentru interesele țării, elaborarea unor politici adecvate capabile să reducă la minimum impactul negativ al pericolelor și să valorifice la maximum elementele pozitive ale mediului extern, precum și capacitatea implementării de o manieră eficientă, coordonată și convingătoare a acestor politici, iată doar cîteva din principalele atribuții ale diplomației parlamentare. În cazul specific al Republicii Moldova, nereglementarea diferendului moldo-rus din regiunea transnistreană, doar subliniază rolul central care îi revine diplomației parlamentare în apărarea intereselor vitale ale statului

nostru. Mai mult ca atât, cursul strategic spre integrarea în Uniunea Europeană, importanța pe care o are în acest proces implementarea riguroasă a Planului de Acțiuni Moldova-UE, convingerea instituțiilor europene de seriozitatea și credibilitatea demersurilor întreprinse de Moldova pe calea reformelor economice, democratizării și europenizării sale, dar și obținerea de la partenerii noștri din Uniunea Europeană a recunoașterii vocației europene pentru țara noastră, toate acestea sînt argumente majore, care vorbesc despre importanța existenței unei diplomații parlamentare capabile să facă față provocărilor și sarcinilor menționate.

Un rol aparte îi revine în acest proces coordonării strinse a eforturilor dintre toate ramurile puterii și structurile de resort din Moldova, și în particular, stabilirii unei relații de cooperare transparentă și deschisă dintre Ministerul Afacerilor Externe și Integrării Europene și Parlamentul Republicii Moldova. Pornind de la ideea că parlamentarii sînt reprezentanți ai poporului, ei sînt legitimați prin firea alegător în parte. Fiind o diplomatie directă, o realitate cu instrumente, stil și rezultate proprii, diplomația parlamentară a devenit un factor important al realizării intereselor naționale. Dialogul și cooperarea între parlamente au deschis noi căi pentru prevenirea și reglementarea conflictelor. Noile relații între state au contribuit la constituirea adunărilor parlamentare internaționale, formate din delegați, desemnați de către parlamentele naționale. Odată cu implicarea parlamentelor naționale în cadrul adunărilor parlamentare internaționale, numărul inițiativelor parlamentare a crescut foarte mult în toate țările lumii. Astfel, parlamentele naționale tind a se implica

tot mai mult în politica externă, domeniu considerat a fi privilegiul guvernului.

În prezent, rolul parlamentelor naționale nu se poate reduce doar la crearea organelor formale de control. Parlamentele naționale urmează să influențeze, să orienteze politica, pentru a putea determina transformările sociale să se înscrie într-o dinamică a globalizării. Parlamentele naționale și organizațiile lor mondiale trebuie să confere o dimensiune parlamentară cooperării internaționale, reprezentînd suveranitatea poporului, exprimînd voința de stat pe plan internațional. Pentru a transpune în practică această dimensiune, parlamentele naționale și membrii lor trebuie să-și asume responsabilități sporite în relațiile internaționale, pentru a putea juca un rol activ la nivel național, regional și mondial.

În practica parlamentară general recunoscută, reprezentarea poporului se consideră drept una din funcțiile de bază ale parlamentelor naționale. Diplomația parlamentară ori activitățile externe ale Parlamentului pot fi privite drept o parte a funcției de reprezentare. De obicei, principalele activități parlamentare în această direcție sînt: discuții pe marginea politicii externe generale a statului sau componentelor sale, controlul parlamentar asupra activității Ministerului Afacerilor Externe și Integrării Europene, aprobarea candidaturilor ambasadorilor, participarea la conferințe și întruniri. O modalitate eficientă de a face diplomația parlamentară mai activă și păstrînd-o în același timp, în corespundere cu cele mai bune practici parlamentare, este lucrul delegațiilor în organizațiile internaționale, precum Uniunea Interparlamentară, Adunarea Parlamentară a Consiliului Europei, dar și dezvoltarea grupurilor structurale de cooperare cu alte

parlamente naționale. De asemenea, angajații parlamentului pot oferi un aport pentru o mai bună recunoaștere internațională a Parlamentului Republicii Moldova printr-o participare și contribuție mai activă la evenimentele internaționale cum ar fi conferințele și seminarele Centrului Parlamentar European de Cercetare și Documentare, conferințele anuale ale Federației Internaționale a Asociațiilor de Biblioteci (FIAB), conferințele anuale ale Serviciilor de Cercetare ale Bibliotecilor Unităților Parlamentare din cadrul FIAB și alte întruniri specializate. Este recomandabilă examinarea posibilității aderării la Asociația Secretarilor Generali ai Parlamentelor din cadrul UPI, ceea ce ar oferi mai multe posibilități de schimb de opinii și experiență cu înalții funcționarii publici din alte parlamente naționale. Aceste acțiuni vor

contribui la armonizarea eforturilor de integrare și la deblocarea proceselor de adaptare reciprocă, ca premise ale viitoarei integrări. De asemenea, vor potența eforturile participanților de a demonstra Uniunii Europene capacitatea de conlucrare, fiind, astfel, ca un exercițiu practic de pregătire pentru noul statut pe care și-l dorește Moldova: de membru al Uniunii Europene.

Diplomația parlamentară este menită să contribuie la eforturile de integrare europeană prin atragerea asistenței statelor membre ale Uniunii Europene în procesul de ajustare legislativă și instituțională la standardele comunitare. În consecință, este de datoria noastră să fim mai flexibili și deschiși față de ajustarea activităților de diplomație parlamentară la noile provocări globale cu care se confruntă societatea noastră.

BIBLIOGRAFIE

1. A. Dudina. Analiza funcțională a administrației Parlamentului Republicii Moldova. Chișinău, 2008.
2. A. Cozma. Diplomația Republicii Moldova în perioada anilor 1944-2001. Autoreferat al tezei de doctor în științe politice. Chișinău, 2007.
3. Al. Burian. Organizațiile internaționale ca instrument al politicii externe. Revista moldovenească de drept internațional și relații internaționale, 2008, nr. 4.
4. D. Dumitru. Diplomația. Drept diplomatic și consular. – Ed. Lumina Lex, București, ediția a II-a, 2006.
5. I. Anghel. Drept diplomatic și consular, vol. II, Ediția a II-a revăzută și adăugită, Editura Lumina Lex, București, 2007.

Prezentat: 02 martie 2011.

Recenzent: Gheorghe CĂLDARE, doctor în istorie, conferențiar universitar.

E-mail: silvia_moldovan@mail.ru